

ZORGEN OVER DE ZORG

De zorgwet gaat er anders uitzien, zo stelde minister Edith Schippers (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) recent. In de oorspronkelijke zorgwet werd een nieuwe budgetpolis gepresenteerd. Met deze budgetpolis krijg je alleen nog maar zorg vergoed bij ziekenhuizen, klinieken en specialisten waar jouw zorgverzekeraar afspraken mee heeft gemaakt. Als je naar een zorgverlener gaat waar jouw zorgverzekeraar geen afspraken mee heeft gemaakt, dan zou je de volledige rekening moeten betalen. In de alternatieve zorgwet wil het kabinet mensen juist stimuleren om naar gecontracteerde zorgverleners te gaan. Het kabinet wil korting op je eigen risico geven als je naar een zorgverlener gaat waar jouw zorgverzekeraar een contract mee heeft.

Duidelijk is dat de zorgverzekeraar hier een flinke vinger in de pap heeft. Waarom hebben de zorgverzekeraars eigenlijk zoveel macht?

Sinds de invoering van de nieuwe zorgverzekering in 2006 hebben zorgverzekeraars die macht gekregen. Die macht is de verzekeraars bewust gegeven om namens verzekerden en patiënten zo goed(koop) mogelijke zorg in te kopen.

Er komt echter steeds meer kritiek op het functioneren van de zorgverzekeraars. Patiëntenverenigingen en zorgbestuurders zijn kritisch over het gebrek aan transparantie van zorgverzekeraars. Ook hebben zorgverzekeraars geen kennis over

kwaliteits(toetsing) in de zorg en wordt er door hen te veel geld opgepot. De zorgverzekeraars vormen een stevig machtsblok met vertakkingen in de hele zorgwereld en een expliciete relatie met de politiek. Deze machtspositie staat haaks op de maatschappelijke ontwikkelingen waarbij burgers steeds meer zelf de regie dienen te nemen.

Kernwoorden in deze discussie zijn macht, geld en bureaucratie. Ik wil dit toelichten aan de hand van het recente 'aanvalsplan' van staatssecretaris Martin van Rijn (VWS) om de kwaliteit van verpleeghuizen aan te scherpen. Het is een breed aanvalsplan, algemeen en met veel open einden, waarmee veel verpleeghuizen die prima zorg leveren — evenals enkele verpleeghuizen waar het echt beter moet — niets kunnen.

Werkgevers, werknemers, patiëntenverenigingen en vakbonden reageren dan ook kritisch op het door van Rijn gelanceerde plan. Ze vinden dat er veel te veel nadruk ligt op extra toezicht en inspectie. Er wordt de komende periode een verslechtering van zowel de kwaliteit als de toegankelijkheid van de zorg verwacht. Opmerkelijk is echter dat de zorgsector zelf veelal van mening is dat de kwaliteit van zijn zorgverlening de komende periode zal toenemen of hetzelfde zal blijven. De grootste bedreiging voor de kwaliteit van de Nederlandse gezondheidszorg is volgens de zorgaanbieders de bureaucratie. Meer concreet: de verantwoordingsdrift in termen van steeds meer (en verschillende) beheersen en registratie instrumenten.

Voor samenwerking in de zorg is een zeker evenwicht nodig tussen alle

“De zorgverzekeraar heeft veel macht en weet deze optimaal aan te wenden”

betrokkenen. Ten minste drie partijen werken bij de zorg samen. De patiënt/cliënt die zorg ontvangt, de zorgverlener en de zorgverzekeraar. In deze samenwerking is de balans zoekgeraakt. Niet in de relatie tussen zorgvrager en zorgverlener, maar wel tussen de zorgverlener en de zorgverzekeraar.

De zorgverzekeraar heeft — zoals betoogd — veel macht en weet deze optimaal aan te wenden. Ook is er dus een breed gedeelde frustratie bij zorgprofessionals die klem zitten in een star, log en bureaucratisch zorgsysteem (geïnitieerd door de overheid), dat onvoldoende ruimte biedt voor ontplooiing en eigen initiatief.

Veelzeggend in deze context is dat veel zorgmedewerkers aangeven dat bijna de helft van de (zorg)tijd opgaat aan administratieve werkzaamheden. Kunnen we eigenlijk zonder de zorgverzekeraars? Feitelijk wel, stelt Jan Rotmans, hoogleraar Transitiekunde. Uiteraard heeft dit tijd nodig, maar de huidige macht van de verzekeraars zal uiteindelijk van onderop worden gebroken, doordat mensen steeds meer hun zorg zelf gaan organiseren, aldus Rotmans. Want een echte transitie betekent een machtswisseling, waarbij mensen zelf weer de macht in handen krijgen in de zorg. En dan komt de mens weer echt centraal te staan in de zorg, zoals het hoort! ➡